

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Kirjaamo

PL 29

00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntö 23.6.2010

TAITEEN EDISTÄMISKESKUS –lakiesitys siihen liittyvine asiakirjoinen

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA kiittää mahdollisuudesta lausua Taiteen edistämiskeskusta koskevästä lakiesityksestä. Lausuntoajankohdasta johtuen emme ole valitettavasti kyenneet valmistelemaan lausuntoamme asian tärkeyden edellyttämässä laajuudessa.

SAFA katsoo, että itsenäisen Taiteen edistämiskeskuksen perustaminen vahvistaa taiteen ja kulttuurin asemaa. Perustettavan uuden organisaation toimitukset, sitä koskeva lakiasetus ja suunniteltu työjärjestys luovat puitteet hyvin toimivalle hallinnolle. Toimiva hallinto yhdistettynä taidealakohtaisiin vertaisarviointia tekeviin asiantuntijaelimiin sekä toiminnalle osoitetut riittävät resurssit luovat mahdollisuudet edistämiskeskuksen menestykselle toiminnalle.

Taiteen edistämiskeskuksen tarkoituksena on kehittää taiteellisen toiminnan edellytyksiä. Merkittävä osa tästä edistämisestä kanavoituu taidetoimikuntien myöntämien apurahojen, palkintojen ja avustusten kautta.

Taidetoimikuntalaitokselle on ollut ominaista, että päätökset syntyvät toimielinten kollektiivisina kokouspäätöksinä. Ehdotuksen mukainen useiden taidealojen yhdistäminen samaan toimikuntaan ei tue tätä periaatetta. Vertaisarviointiin perustuva toiminta edellyttää korkeaa asiantuntijuutta ja katsomme, että valtion nykyisen taidetoimikuntalaitoksen arkkitehtuurialan kannalta merkittävin toimija, **valtion rakennustaidetoimikunta tulee säilyttää itsenäisenä, eikä liittää yhteen muotoilun kanssa arkkitehtuuri- ja muotoilutoimikunnaksi, kuten valtioneuvoston asetuksen 1§:ssä esitetään.**

Valtion rakennustaidetoimikunta on alan huomattava asiantuntijaelin, jonka jakamat avustukset muodostavat arkkitehtuurille myönnettävistä tuista merkittävän osan. Toimikunnan jäsenten lukumäärää voidaan vähäisessä määrin supistaa, mutta sen itsenäisyys tulee säilyttää. Toimikuntien yhdistäminen johtaisi asiantuntemuksen heikkenemiseen tai alakohtaisten asiantuntijapoolien muodostamiseen, mikä olisi ristiriidassa toiminnan selkeyttämisen ja tehostamisen kanssa.

SAFA haluaa lausunnossaan korostaa arkkitehtuurin tasa-arvoista asemaa suhteessa muihin taidemuotoihin. Arkkitehtuurilla ei ole omaa tiedotuskeskusta, toisin kuin useilla muilla taidealoilla, eikä SAFA merkittävimpänä arkkitehtuurialan kansallisena järjestönä ole saanut opetusministeriön jakamaa vuotuista toimintatukea arkkitehtuurin näkyvyyden edistämiseksi. Alan edistämistyötä on hoidettu projektiluonteisesti, esimerkkinä arkkitehtuuripoliittinen toiminta (apoli) joka useimmissa Euroopan maissa on osa kulttuuriministeriön toimintaa tai sitä varten on perustettu erillinen, usean ministeriön rahoittama toimija.

Tukipolitiikan lisäksi taiteen keskustoimikunnan työhön ovat kuuluneet viime vuosikymmenenä taiteen edistämisen muut muodot, näkyvimpänä taidepoliittinen ohjelmatyö. Valtioneuvosto hyväksyi vuonna 1998 ensimmäisen valtakunnallisen taidepolitiikkaohjelman (Suomen arkkitehtuuripolitiikka). Aloite ohjelman laatimiseksi lähti valtion rakennustaidetoimikunnalta ja ohjelman seuranta siirrettiin toimikunnan vastuulle vuonna 2002. Vuosikymmenen aikana on syntynyt myös sekä kunnallisia että maakunnallisia arkkitehtuuripoliittisia ohjelmia. Uusi valtakunnallinen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma on tekeillä.

Edistämiskeskuksen tarkoitus on toimia opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaelimenä taiteen alalla. Tehtävästä on mahdotonta suoriutua ilman koordinoivan ja hallintoa tukevan asiantuntijaelimen apua. SAFA katsoo, että **nykyistä taidetoimikuntien puheenjohtajista koostuvaa elintä ei voi lakkauttaa asiantuntijuuden ja edistämiskeskuksen toiminnan siitä kärsimättä**. Johtajan apuna ja tukena taidepoliittisissa linjauksissa tulee olla toimikuntien puheenjohtajista ja muista asiantuntijoista koostuva elin.

SAFA katsoo, että **toimikuntien nimittämisen tulee edelleenkin perustua taidealakoh- taisten järjestöjen ja muiden asiantuntijainstituutioiden esityksiin**. Nykyinen käytäntö on ollut kattava ja esityksistä poikkeaminen tulisi olla mahdollista vain tasa-arvo- tai muiden erityisten perusteiden nojalla. Esitykseen kirjattu toimikuntien ammatillisen asiantuntijuuden nostaminen ei ole mahdollista ilman vertaisarviointiin perustuvaa toimikuntien jäsenten valintaa. Maakuntien liitot nimittävät nykyisten säädösten mukaisesti jäsenet alueellisiin taide- toimikuntiin. Saamamme palautteen perusteella tämä käytäntö ei ole taannut toimikunnissa riittävää asiantuntijuutta. SAFA katsoo, että **alueellisten taidetoimikuntien ja läänintaitei- lijoiden valinnan tulee myös pääosin perustua taidealakohtaiseen vertaisarviointiin**.

SAFA korostaa myös, että **alueellinen asiantuntemus on turvattava Taiteen edistämiskeskuksen päätöksenteossa**.

Esityksessä taiteilijaprofessuurien virat muutettaisiin 10-vuotisiksi apurahoiiksi. Taiteilijaprofessuuri on ollut tunnustus alansa eturivin edustajalle ja se on suuruudeltaan mahdollistanut vapaan taiteellisen työskentelyn. SAFA katsoo, että **taiteilijaprofessorin nimikkeeseen oikeuttavan 10-vuotisapurahan suuruuden tulee jatkossakin säilyä muita apurahoja korkeampana**.

Helsingissä 16.8.2010

Rainer Mahlamäki

Puheenjohtaja
Suomen Arkkitehtiliitto

Lisätietoja:
Puheenjohtaja Rainer Mahlamäki, 050 3376231
Pässihteeri Paula Huotelin, 040 5562827